

**Statsråd Audun Lysbakken,
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet**

STORTINGET, FREDAG 19. NOVEMBER 2010

**Redegjørelse av barne-, likestillings- og inkluderingsministeren
om situasjonen i barnevernet**

President,

jeg setter pris på at Stortinget er positiv til mitt ønske om å holde en helhetlig redegjørelse om situasjonen i barnevernet.

Barna som trenger barnevernets hjelp og omsorg tilhører en av samfunnets mest utsatte grupper. De trenger hjelp fra flere enn foreldrene for å få en trygg oppvekst. Vi som politikere har ansvaret for å sikre at de får den hjelp de har krav på.

Formålsparagrafen til lov om barnevern er klar. Barnevernet skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Slik skal barnevernet bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

Ordene er ikke til å misforstå. Vi som politikere må sammen med de ansatte i barnevernet, sikre at ordene fylles med innhold.

Jeg har derfor bedt om å få redegjøre for status for arbeidet på barnevernområdet og om hvilke planer jeg har framover. Jeg håper redegjørelsen kan være med på å løfte opp det gode arbeidet som utføres i barnevernet.

Barnevernet er gjenstand for økt politisk oppmerksomhet og barnevernet i kommunene har fått økt press i form av stadig flere saker. Regjeringen tar grep. Forslaget til statsbudsjett for 2011 innebærer et løft for barnevernet.

Stadig flere barn får hjelp av barnevernet. I løpet av 2009 mottok 46 500 barn og unge hjelp, som er en økning på 46 prosent fra 2000 til 2010. Det er positivt at barnevernet klarer å fange opp barn som utsettes for omsorgssvikt og overgrep og som trenger hjelp fra det offentlige.

Det har også skjedd en dreining i samfunnets oppfatning om barnevernet. Tidligere ble tjenesten ofte urettmessig anklaget for å ta barna fra foreldrene. Nå hører jeg oftere kritikk om at barnevernet griper for sent eller for sjeldent inn, eller at tiltakene ikke er gode nok.

President,

det viktigste arbeidet for og med barn og unge gjøres i kommunene. Kommunene gjør en god innsats for å forebygge problemer hos barn og unge bl.a. gjennom skolene, helsestasjonene og ulikt

ungdomsarbeid. Det gjøres også en betydelig innsats på barnevernfeltet, og ressursbruken til den kommunale barneverntjenesten har økt de senere årene.

Vi ser at tilliten til barnevernet er styrket og at terskelen for å ta kontakt med barnevernet er blitt lavere. Legitimiteten til barnevernets handlinger, tiltak og inngrep har økt. Alt dette er bra! Større oppmerksomhet om utsatte barn fører til at barnevernet i dag får flere meldinger enn før fra skole, barnehage, helsestasjon, lege og politi. Det er positivt at også flere foreldre enn tidligere selv ber barnevernet om hjelp. Jeg tror denne utviklingen først og fremst skyldes at barnevernet i kommunene gjør en god jobb.

Paradokset er at økt tillit og godt barnevernsarbeid fører til flere saker og til større arbeidsbyrde. Dette stiller barneverntjenesten i en krevende situasjon. Det har vært en stadig vekst i antall saker og tiltak i barnevernet uten tilsvarende vekst av antall ansatte. Jeg er derfor bekymret for at barn må vente for lenge på tiltak og hjelp fra barnevernet, fordi systemet ikke har nok kapasitet til å ta unna sakene.

Barneverntjenesten må være ressursmessig og kompetansemessig i stand til å møte denne veksten. Barn som trenger hjelp av barnevernet er forskjellige, men felles for dem er at de har voksne rundt seg som ikke alene klarer å gi dem den omsorgen de trenger. Da skal de ikke trenge å stå lenge i kø for å få den hjelp de trenger av barnevernet.

Over 80 prosent av de 46 500 barna som får hjelp av barnevernet, får det fra det kommunale barnevernet i sitt lokalmiljø. Kommunen har den beste forutsetningen for å hjelpe barnet på en helhetlig og god måte. Gjennom å komme tidlig inn kan det kommunale barnevernet snu en negativ utvikling. Familie, slekt, nærmiljø og barnehage/skole kan trekkes inn for å hjelpe barnet. Kommunen har et helhetlig ansvar også når barnet er plassert i fosterhjem eller på en institusjon. Kommunen må være i stand til å løse sine viktige oppgaver.

I budsjettet for 2010 la regjeringen til rette for 400 nye stillinger i barnevernet innenfor veksten i de frie inntektene. Foreløpige innrapporteringer tilsier at målet ikke nås. Flere kommuner har imidlertid oppgitt at de i 2010 har satt inn store ressurser til forebyggende virksomhet gjennom skole, helsestasjon og ungdomsarbeid for å fange opp barn i risikozonen og gi tidlig hjelp.

Men det er barnevernstjenesten som skal ivareta de aller mest utsatte barna. I melding til Stortinget nr 7 (2009-2010) *Gjennomgang av særlovshjemler for statlig tilsyn med kommunene* framgår det at barnevernet ikke fanger opp saker tidsnok. Det er mange fristoversittelser knyttet til gjennomføring av undersøkelser og en stor andel saker henlegges. Mange barn får hjelp, men ikke den oppfølging loven krever. Dette gjør regjeringen noe med.

I forslag til statsbudsjett for 2011 legger vi opp til å øremerke 240 millioner kroner for å øke antall stillinger i det kommunale barnevernet. Dette skal bidra til god oppfølging og hjelp til utsatte barn. Øremerking er et verktøy vi benytter bare i helt spesielle situasjoner. Barnevernet er nå i en slik situasjon. Staten må bidra til at denne gruppen barn får det tilbudet de trenger slik at de kan få en god fremtid. Verken barnevernet eller barna har mektige organisasjoner eller store pressgrupper i ryggen.

De øremerkede midlene fordeles av fylkesmannen etter søknad fra kommunene. Nye stillinger skal ha hovedprioritet, men kommuner som har tilstrekkelig antall stillinger kan søke om midler til enkelte andre tiltak som vil styrke barnevernet. Rundskriv om hvordan disse midlene skal fordeles er nå sendt ut til alle landets kommuner og fylkesmenn. Søknadsfristen for kommunene er satt til 31. januar 2011. For å sikre at barneverntjenestens arbeid løftes på den kommunalpolitiske dagsorden, skal søknadene fra kommunen til fylkesmannen være behandlet av kommunestyret, eller av det organ kommunestyret har delegert myndighet til.

Midlene tilsvarer 400 nye stillinger. Dette er det største løftet for det kommunale barnvernet siden Sandman-midlene som ble bevilget tidlig på 90-tallet.

President,

fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker treffer blant annet vedtak om at barn skal bo utenfor hjemmet, og vedtak om tiltak for barn med atferdsvansker. I 2009 fikk nemnda inn 4032 saker. Per 31. august 2010 har det vært en økning på antall saker på hele 19 prosent fra samme periode i fjor.

Mangel på kapasitet i fylkesnemnda har ført til at barn har måttet vente for lenge på å få avklaring av sin omsorgssituasjon. Per 31. august 2010 var det 672 ubehandlede saker i fylkesnemndene.

Regjeringen foreslår derfor at bevilgningen til fylkesnemndene økes med 10 millioner kroner i 2011. Midlene skal benyttes til å øke kapasiteten i nemndene og til å styrke den administrative ledelsen.

President,

fosterhjem er et av de viktigste tiltakene vi har i barnevernet. Når barn ikke kan bo hjemme, er det for de fleste best å få vokse opp i en annen familie. Derfor trenger vi et godt utbygd fosterhjemstilbud over hele landet.

I løpet av 2009 var over 10 000 barn og unge i fosterhjem. I tillegg var nær 1 400 barn og unge i beredskapshjem. I 2009 fikk 1252 nye barn fosterforeldre. I dag venter likevel i overkant av 170 barn i kø for å få et fosterhjemstilbud. Mange av disse ungene har allerede levd lenge i

vanskelige livssituasjoner. Å ikke vite hvor du skal bo og på hvilken skole du skal gå på, skaper uro og utrygghet. Er det noe disse barna trenger, så er det stabilitet og trygghet.

Styrking av fosterhjemstilbudet er en prioritert oppgave for regjeringen. Bufetat har fått tydelige krav fra departementet om å prioritere rekruttering av fosterhjem. Alle regioner melder nå om økt innsats for å skaffe flere fosterhjem. Det er etablert regionale rekrutteringsprosjekter, hvor kompetanseutvikling, temakampanjer og større samarbeid mellom fosterhjemstjenestene om rekrutterings- og opplæringsaktiviteter står sentralt. Økt bruk av fosterhjem i barnets familie og nettverk er en sentral målsetting.

Rekruttering av fosterhjem er i utgangspunktet en offentlig oppgave som tilligger Bufetat. Bufetat vil fortsatt ha et overordnet ansvar for å se til at det innenfor hver region finnes et tilstrekkelig antall fosterhjem som ivaretar de ulike plasseringsbehov.

I en situasjon der vi mangler fosterhjem er det viktig at staten samarbeider med private, ideelle aktører om rekruttering av fosterhjem. Et slikt samarbeid har jeg bedt Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet om å iverksette.

Tilbakemeldingen fra direktoratet er at de allerede har gode erfaringer med å samarbeide med Frelsesarmeen om rekruttering av fosterhjem i

en av regionene. Nå har direktoratet invitert både Frelsesarmeen og andre ideelle til et samarbeidsmøte for å lære av erfaringene og dele ideene med alle regioner slik at det kan bli et samarbeid med ideelle organisasjoner om fosterhjemsrekruttering i hele landet.

I tillegg planlegger direktoratet en anskaffelse av spesielle fosterhjem fra ideelle organisasjoner. Denne anskaffelsen vil være klar i begynnelsen av 2011.

De statlige fosterhjemmene tar i mot barn med krevende tilleggsutfordringer. Det er nødvendig å kompensere disse ekstra. Vi har i budsjettet for 2011 foreslått å øke bevilgingen til statlig barnevern med 120 millioner kroner til de statlige fosterhjemmene.

En ny fosterhjemsavtale for de kommunale fosterhjemmene vil bli sendt kommunene før årsskiftet. Hensikten med å utarbeide en ny avtale er å klargjøre ansvarsforholdene og å tydeliggjøre kommunens plikter overfor fosterhjemmene.

Fosterbarn er en sårbar gruppe som bør unngå å flytte unødig. Målet er å bygge solide og gode fosterhjem som varer over tid. For å unngå at et velfungerende fosterhjem oppløses må fosterforeldrene både før og under plasseringen få god informasjon, støtte og veiledning. Det første året etter en ny plassering skal alle fosterforeldre, så langt det er

mulig, få tilbud om å delta i veiledningsgrupper med andre fosterforeldre.

Framover vil det være en viktig oppgave for meg å fokusere på arbeidet med å få på plass gode og stabile fosterhjem. Det skjer blant annet gjennom å prioritere rekruttering av flere fosterhjem, opplæringsaktiviteter, god informasjon og støtte til fosterforeldrene.

President,

det har vært en dreining fra å plassere barn og unge på institusjon til å ta i bruk hjemmebaserte tiltak og fosterhjem. Dette er en ønsket utvikling ut fra et barnefaglig perspektiv. Generelt kan man ut fra forskning trekke de konklusjoner at institusjoner hjelper for noen, men ikke for alle. Institusjonsopphold har liten eller til og med skadelig effekt på noen barn og unge, men kan forandre livsløpet i positiv retning for andre. Gode institusjoner som del av tiltaksapparatet er derfor ikke bare en nødvendig, men en ønskelig del av barnevernet også i framtiden.

Derfor er det viktig at institusjonskapasiteten er tilstrekkelig. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet oppgir at det ikke er ventelister for institusjonsplassering. Det betyr at ingen barn står i kø fordi det mangler institusjonsplasser.

Ulike faktorer spiller inn når vi vurderer kvaliteten på institusjonstilbudet. For det første må vi unngå smitteeffekt som følge av at barn og unge med ulik problematikk plasseres på samme sted.

For det andre må vi involvere familie og skole når barn plasseres på institusjon, og kommunene må følge opp ungdommen bedre etter utskrivning fra institusjonen.

For det tredje må institusjonstilbudet avspeile at barn har forskjellige behov. Derfor må vi ha et differensiert institusjonstilbud. Dette er noe direktoratet har tatt tak i.

Uavhengig av hva barnet har opplevd av belastninger eller sliter med i hverdagen, skal barnevernet sørge for at barnet får riktig hjelp. Dette krever et samarbeid med andre tjenester som også har et ansvar for at barna får hjelp. Jeg vil kort nevne noen grupper barn som må få bedre oppfølging i institusjonene.

Jeg er bekymret for barn som sliter med psykiske problemer. Et forskningsprosjekt er nå satt i gang for å finne ut hvordan vi best kan utforme et godt institusjonstilbud for denne målgruppen.

Barn og unge som har et definert rusproblem trenger et bedre tilbud. Vi har dessverre erfart at unge mennesker med rusproblemer har dødd som følge av rusproblemer mens de var under barnevernet omsorg.

Dette er ikke akseptabelt. Bufdir har laget en handlingsplan for å sikre bedre hjelp til denne gruppen barn:

Det blir nå utviklet en kurspakke som skal distribueres til alle barnevernsinstitusjoner innen årsskiftet. Alle institusjonsledere pålegges å gjennomføre kurset for sine ansatte for å øke kunnskapen på rusområdet.

Bufetat har også satt i gang et arbeid for å kartlegge livssituasjonen til ungdom med rusproblemer – ungdom som barnevernet har et ansvar for. En særskilt modell for rusbehandling iverksettes på to barneverninstitusjoner, en i region Vest og en i region Øst.

Noen barn og unge utviser i tidlig alder omfattende og alvorlig kriminell atferd. Oppfølgingen av disse ungdommene ligger i hovedsak under justissektoren. For å hjelpe barna ut av en kriminell virksomhet kreves det et tett tverretatlig samarbeid under hele straffesakens gang, fra politiets eller andres varsel til barnevernet, fram til oppfølging etter endt soning. Barnevernet vil kunne bistå politi og kriminalomsorg når barnet er i en svært sårbar situasjon og har behov for nødvendig hjelp og omsorg etter barnevernloven. Barnevernet har også et ansvar for å følge opp barna etter endt straffgjennomføring. Regjeringen skal til våren legge fram en Prop. L som oppfølging av *NOU 2008: 15 Barn og straff*, som skal omhandle en helhetlig bekjempelse av barne- og ungdomskriminalitet.

Vi samarbeider nå med Justisdepartementet om oppfølging av *NOU 2008: 15 Barn og straff*.

Som et pilotprosjekt har regjeringen etablert en særskilt ungdomsenhet i Bergen for unge lovbrytere mellom 15 og 18 år. En tilsvarende enhet er under etablering på Østlandet. Enhetene er underlagt kriminalomsorgen. Formålet med disse er å imøtekomme de unges særskilte behov i forbindelse med frihetsberøvelsen. Enhetene vil blant annet tilby tett oppfølging av høyt kvalifiserte fagfolk.

President,

det viktigste for meg er at de barna som trenger det, får god hjelp. En satsing på barn er imidlertid også fordelaktig i et bredere perspektiv. Innsats for barn og unge i dag gir reduserte utgifter på andre offentlige budsjetter i fremtiden. Men dette utelukker ikke at vi samtidig må få en skjerpet kontroll over utgiftsveksten i barnevernet og bedre faglig styring.

For å få en mest mulig effektiv ressursbruk er det viktig at vi fullt ut utnytter kapasiteten i egne institusjoner før vi kjøper plasser på det private markedet. Private institusjoner skal være et supplement til det offentlige barnevernstilbudet. Ved kjøp av private plasser har regjeringen valgt å prioritere ideelle aktører.

Vi vil se på hvordan vi best kan tilrettelegge innkjøp av barneverntjenester for å sikre kvaliteten på tilbudet til barna og at ressursene kommer barna til gode.

President,

tilsynet skal sikre at barnas rettssikkerhet ivaretas. Derfor har alle barn i fosterhjem krav på tilsynsfører. I følge kommunerapporteringene for første halvår 2010 var det ikke oppnevnt tilsynsfører for 816 av de 7117 barna som skulle ha hatt tilsynsfører. Lovpålagt krav om antall tilsyn ble ikke oppfylt for 36,5 prosent av barna i første halvår 2010. Dette er svært uheldig. Jeg vil sende ut et brev til landets kommuner der vi understreker kommunens ansvar for å rekruttere og oppnevne tilsynsførere.

Fylkesmannen har ansvaret for å føre tilsyn med barneverninstitusjonene.

Tilsynet skal være med på å sikre kvaliteten i barnevernet, og bidra til at barnas rettssikkerhet ivaretas. Det aller viktigste vi kan gjøre for å forstå hvordan et barn har det, er å snakke med det! For å få barna i tale, må tilsynsmyndighetene komme når barna er hjemme. Jeg har bedt Statens helsetilsyn lage en systematisk oversikt over omfanget av de enkelte embeters samtale med barna. Statens helsetilsyn skal i 2011 ha et særlig fokus på at tilsynsmyndighetene skal samtale med barna, samt utvikle kompetansen om hvordan man kan samtale med barn under tilsyn.

Barn og unges rettsikkerhet på barneverninstitusjoner skal ivaretas gjennom god omsorg, beskyttelse og ivaretagelse av deres personlige integritet. Departementet har foretatt en gjennomgang av forskriften om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon (den såkalte rettighetsforskriften). Høringsfristen har nettopp gått ut og departementet skal nå starte gjennomgangen av høringsuttalelsene. Alle dilemmaer lar seg imidlertid ikke løse gjennom endringer i regelverket. Forholdet mellom barns rettigheter og bruk av tvang er et grunnleggende tema i barnevernet, hvor det stadig vil være behov for debatt om temaet. Jeg mener at bruk av tvang noen ganger er nødvendig. Det er lite som tyder på at langvarig og omfattende bruk av tvang bidrar til å redusere problematferd. For barnas skyld bør vi satse på å utvikle gode faglige alternativer framfor å utvide bruken av tvang.

President,

høy kvalitet i tiltakene som anvendes, er avgjørende for å få til en endring av barnets situasjon. Barnevernet kan ikke eksperimentere med barns fremtid. Hjelpen vi gir må derfor bidra til positiv endring for barnet, med utgangspunkt i forskningsbasert kunnskap. Vi har gjennom flere år intensivert satsingen på forskning for å få kunnskap om hvilke tiltak som virker for hvem. Vi målretter derfor forskningsinnsatsen mot barn i fosterhjem og om hvilke hjelpetiltak som virker.

Gjennom en systematisk satsing over flere år har vi nå kommet langt i å utvikle tiltak for barn som har store atferdsvansker og vi ser at dette nytter for disse barna.

Like viktig er det at tjenesten selv evaluerer om den hjelpen som settes inn virker. Kommunene har nå en lovpålagt plikt til å evaluere hjelpetiltakene og vurdere om alternative tiltak bør settes inn. Dette vil kreve at andre tiltak og aktiviteter må iverksettes dersom de som er tatt i bruk, ikke gir forventet resultat.

Vi må hele tiden være åpne for å utvikle og ta i bruk nye tiltak i barnevernet, så lenge dette gir en positiv utvikling for barnet. I dette arbeidet må vi lytte både til brukere av tiltakene, det vil si til barna og familien, til praksisfeltet og til forsknings- og kunnskapsmiljøene.

I arbeidet med å følge opp barn med sammensatte problemer, må også tjenestene samarbeide for å gi bedre hjelp. Kommunene plikter å lage individuell plan for barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak fra flere tjenester. Dette er et verktøy for å få til samhandling til barnets beste.

I 2008 nedsatte Regjeringen et utvalg for å vurdere bedre samordning mellom ulike tjenester for utsatte barn og unge. I *NOU 2009:22 Det du gjør, gjør det helt – bedre samordning av tjenester for utsatte barn*

og unge, er det fremmet 15 konkrete forslag for å bedre samordningen. Utredningen har blitt sendt på bred høring, og flere departementer arbeider nå med å gjennomgå forslagene fra utvalget.

President,

ved endringer i barnevernloven ble fylkeskommunens ansvar på barnevernområdet overført til staten fra 1. januar 2004. Endringen hadde tilslutning fra en samlet stortingskomité. Målet med omorganiseringen var å få et godt, likeverdig og differensiert tiltaksapparat for hele landet.

Barne-, ungdoms- og familieetaten fikk, gjennom reformen, ansvaret for å bistå barneverntjenesten i kommunene. Dette ansvaret består av plassering av barn utenfor hjemmet, rekruttering og formidling av fosterhjem, og etablering og drift av barneverninstitusjoner.

Vi har nå noen års erfaring med denne omorganiseringen. Mange har sterke meninger om hvorvidt organiseringen har bidratt til et bedre barnevern for barna. Både Stortinget, viktige stemmer på barnevernfeltet og media har vært og er kritiske til det statlige barnevernet. Det stilles spørsmål knyttet til maktforskyvning, byråkratisering, dobbeltarbeid og hvorvidt ansvarsfordeling mellom stat og kommune er hensiktsmessig. Dette er også blitt omtalt i flere rapporter.

Vi skal ha ett helhetlig barnevern i Norge. For å få en slik helhet, må organiseringen være hensiktsmessig og samarbeidet mellom statlig og kommunalt barnevern må være godt. Det arbeides med å bedre dette. Fagteamene er Bufetats bindeledd til kommunene og det er avgjørende at samarbeidet mellom fagteam og kommune fungerer. Bufdir har nylig (oktober 2010) sendt ut nye retningslinjer for fagteamenes arbeid. Det utvikles også maler for samarbeidsavtaler mellom fagteam og kommuner.

Vi må få mer kunnskap om hva som skal til for å få et enda bedre barnevern. Jeg har nå satt i gang en forskningsbasert evaluering for å finne ut om målene med omorganiseringen er nådd. Evalueringen ser på samhandlingen og den gjensidige påvirkningen mellom det statlige barnevernet og andre relevante aktører, det vil si det kommunale barnevernet, fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, fylkesmennene, psykisk helsevern, rusomsorgen og familievernet. Hovedtyngden av evalueringen er lagt på utfordringer knyttet til samhandling mellom stat og kommune.

Vi evaluerer også om institusjonstilbudet er godt nok og om det er god nok kontroll og styring av det statlige barnevernet – fra departement og helt til det ytterste leddet i styringskjeden. Vi undersøker også om oppgave- og finansieringsansvaret i statlig og kommunalt barnevern er hensiktsmessig.

Sammenstillingen av resultater fra evalueringen skal ferdigstilles i mars 2012.

Jeg inviterer nå også til en debatt om framtidens organisering av barnevernet. Jeg vil at alle viktige stemmer høres, både brukere, forskningsmiljøer og de som jobber i barnevernet. Regjeringen vil møte denne evalueringen med åpent sinn. Jeg har derfor satt ned et *Barnevernpanel* som skal komme med innspill og bidra til debatt om hvordan vi kan skape framtidens barnevern.

President,

barnevernet vekker stort engasjement. Derfor skaper også store endringer i barnevernets organisering debatt. Endringer skal ikke settes unødige i gang. Jeg vil være sikker på at de grep som jeg tar, er basert på god dokumentasjon. Det er derfor vi har satt i gang en så omfattende evaluering som vi har.

Allerede nå tas det grep for å få en bedre ressursutnyttelse i statlig barnevern. De siste årene har det vært en satsing på det statlige barnevernet, og det har her vært en nominell økning i bevilgningene på 70 prosent fra 2004 til i dag. Dette har ført til at mange flere barn har fått hjelp. Men vi skal fortsatt jobbe for at ressursene utnyttes mer effektivt, og at pengene fører til flere og bedre tiltak for barn og unge.

På bakgrunn av dette har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i 2010 etablert Program 2010. Målet med programmet er todelt:

Budsjettbalanse i 2010 og i årene framover, samt økt faglig måloppnåelse gjennom et likeverdig og kunnskapsbasert barnevern med enhetlig praksis. Et styrket samarbeid med kommunene er et sentralt arbeidsområde i programmet.

Rapporteringene viser at direktoratet og etaten legger ned en stor innsats for å realisere målene i programmet. Resultatene av dette ser vi i form av en positiv økonomisk utvikling så langt i år. Det synes derfor som om program 2010 virker.

Utviklingen viser imidlertid også at etaten har store utfordringer knyttet til å nå de faglige målene med programmet når det gjelder samarbeid med kommunene om valg av tiltak, hvor lenge barn skal bo på institusjon og når det gjelder institusjonsutgifter. Det er av stor betydning at Program 2010 fortsetter også etter årsskiftet.

President,

jeg har nå redegjort for hovedutfordringer og viktige grep som er tatt for å styrke barnevernet. Jeg vil mot slutten rette oppmerksomheten mot noen flere viktige områder jeg har tatt tak i for å styrke barnevernbarnas situasjon ytterligere.

Vi må bedre barnevernsbarnas skoleprestasjoner. Å fullføre et utdanningsløp har stor betydning for deltakelse i arbeidslivet og

inkludering i samfunnet. Vi samarbeider med Kunnskapsdepartementet om å finne grep som kan bidra til dette.

Vi trenger flere kompetente barnevernsarbeidere som er i stand til å håndtere fremtidens komplekse utfordringer. Utdanningsinstitusjonene har en nøkkelrolle når det gjelder å bygge et ennå bedre barnevern. Et offentlig oppnevnt utvalg har fremmet forslag til kvalitetsutvikling i lys av barnevernets framtidige kompetanse- og kvalifiseringsbehov. I samarbeid med Kunnskapsdepartementet vurderer vi nå hvordan utvalgets tilrådinger skal følges opp.

Oppfølgingen av utredningen er også knyttet til Kunnskapsdepartementets nye stortingsmelding om utdanning for velferdstjenestene. Begge disse dokumentene er viktige for å møte framtidens behov for kompetanse i velferdssektoren.

Regjeringen er opptatt av at enslige mindreårige asylsøkere i alderen 15-18 år skal ha et godt omsorgstilbud. Jeg vil samarbeide med Justisministeren om hvordan vi skal få til dette.

Barnevernansatte står daglig overfor mange dilemmaer, faglige utfordringer og møter ofte kritikk. Det er krevende å vurdere forhold i barns liv som kan få betydning for om barnet kan fortsette å bo hjemme. Det er en alvorlig beslutning å frata foreldre et barn – og å

frata barn sine foreldre. Det er samtidig uakseptabelt å overlate barn i en situasjon der omsorgen svikter.

Jeg skal sette ned et utvalg som vurderer om det biologiske prinsipp tillegges for stor vekt i barnevernets arbeid og beslutninger. Det vil si: går foreldrenes rettigheter på bekostning av barnets beste og er terskelen for omsorgsovertakelse for høy?

Forslag fra offentlige utvalg, barnevernspanelet og evalueringen av det statlige barnevernet skal gå inn i en samlet vurdering av barnevernet. Jeg tar sikte på å legge frem en melding til Stortinget om barnevernet høsten 2012. Meldingen skal presentere og drøfte sentrale problemstillinger og utfordringer, og legge fram perspektiver og forslag til tiltak for et framtidens barnevern. I mellomtiden er regjeringen allerede godt i gang med en styrking av dagens barnevern.

President,

jeg vil avslutningsvis kort oppsummere hva regjeringen har gjort hittil:

240 millioner kroner er i 2011-budsjettet er foreslått øremerket det kommunale barnevernet, og 10 millioner er øremerket styrkingen av fylkesnemndene.

Vi etablerte barnesakkyndig kommisjon i januar 2010 for å kvalitetssikre sakkyndige rapporter i barnevernssaker.

Twisteløsningsmekanismer er opprettet for å løse saker med uenighet om betalingsansvar mellom stat og kommune.

Vi har foreslått endringer i rettighetsforskriften som regulerer blant annet bruk av tvang i barnevernsinstitusjoner og vil om kort tid fremme lovforslag til Stortinget om krav til mer omfattende politiattester for de som skal arbeide i barnevernet.

Kompetansen om rusproblemstikk på institusjonene er blitt styrket og bedre og flere behandlingsplasser er etablert.

Vi har iverksatt en evaluering av barnevernreformen og satt i gang forskning på fosterhjem.

Et utvalg som skal utrede det biologiske prinsipp vil bli oppnevnt, og vi har satt ned et barnevernpanel for å få innspill og initiere debatt.

Vi har også etablert en landsdekkende alarmtelefon for barn og unge utsatt for vold, overgrep og omsorgssvikt. Vi har økt barnevernets kunnskap om hvordan avdekke og følge opp barn utsatt for vold og overgrep gjennom prosjektet "Barn som lever med vold i nære relasjoner" (perioden 2004-2010).

Vi har gitt ut flere veiledere til bruk i kommunalt barnevern som omhandler (1) oppfølging av biologiske foreldre, (2) hvordan bedre samarbeidet mellom barnhage og barnevernet og (3) hvordan samtale med barn i barnevernet.

Jeg er også opptatt av at barn og unge i risikozonen fanges opp tidlig:

Gjennom satsingen *Unge utenfor*, som er rettet mot ungdom som har havnet utenfor skole og arbeidsliv, har flere større bykommuner satt inn tiltak som gjør at disse ungdommene nå får den oppfølgingen de trenger for å fortsette skolegang eller komme seg i arbeid. Denne innsatsen skal videreføres, i samarbeid med Kunnskapsdepartementet og Arbeidsdepartementet.

I alle regioner arbeider vi nå med systematisk oppfølging av barn av psykisk syke og rusmiddelavhengige fra mors graviditet til barnet er i skolealder.

Vi har også tatt grep for å styrke den flerkulturelle kompetansen i barnevernet. Mange høyskoler har hatt tilbud om etter- og videreutdanningstilbud i flerkulturell kompetanse som vi nå evaluerer for å se om dette bør videreføres. Undervisningsopplegget inkluderer kunnskap om barnevern i samiske områder. Et barnevern til barnets

beste innebærer å utvikle et barnevern der også samisk språk og kultur oppleves som viktig og likeverdig.

Vi har et arbeid på gang for å oppmuntre barn med minoritetsbakgrunn til å fullføre skolen og fortsette i høyere utdanning. Vi finansierer mentorordningen *Nattergalen*, der studenter ved barneverns- og sosialfagsutdanningene er mentorer for et minoritetsbarn.

Mange barn med tiltak fra barnevernet har foreldre som er i risiko for å leve i vedvarende fattigdom. Dette får betydning for barnas muligheter til sosial deltakelse utenfor skolen og hjemmet, som fritidsaktiviteter og mulighet til å ha ferie sammen med familien sin. Regjeringen gir tilskudd til ferie- og fritidsaktiviteter for barn i fattige familier. De må sikres mulighet for et godt liv uavhengig av foreldrenes livsvilkår og omsorgsevne.

President,

både regjering og storting har rettet sin oppmerksomhet mot barnevernet. Sjeldent har barnevernet stått så høyt på den politiske dagsordenen som nå. Det gir felles muligheter og felles ansvar. Veien til fremtidens barnevern starter nå. Vi vil ha et bedre barnevern til det beste for barna.